

Ст. 16 передбачає, що тільки уповноважений представник ініціативної групи має право виступати на засіданнях комісій місцевої ради, виконавчих органів ради та пленарному засіданні ради із доповіддю з питання місцевої ініціативи та відповідати на запитання депутатів згідно з регламентом ради. Не дуже зрозуміло, чому інші члени ініціативної групи позбавлені такого права, а також що необхідно робити, якщо ініціативна група не може узгодити кандидатуру такого «уповноваженого». Фактично, майже усі члени ініціативної групи після подання проекту місцевої ініціативи взагалі не задіяні у подальшому процесі його просування. Навряд чи доцільно відстороняти їх від подальшої роботи над проектом місцевої ініціативи у раді.

Отже, поданий до Верховної Ради у грудні 2013 р. проект Закону України «Про місцеві ініціативи», реєстр. № 3740, у разі його прийняття матиме позитивний вплив на стан локальної демократії у державі. Однак, текст законопроекту не позбавлений певних недоліків, основні з яких розглянуто у тезах.

МАХНІЦЬКИЙ О. І.

Народний депутат України

СУДОВА ВЛАДА В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ

У сучасних умовах конституційних перетворень в Україні судова влада як складний та багатогранний соціально-правовий феномен потребує комплексного підходу до її вивчення, адже розвиток сильної й розгалуженої системи органів судової влади є обов'язковою умовою формування і розвитку правової держави. Конституційна модернізація судової влади в Україні, яка стоїть на часі сьогодення, має ґрунтуватись на розумінні її сутності, змісту та ролі в процесі розвитку правової та демократичної державності.

Втім, у конституційно-правовій доктрині відсутня єдина, злагоджена позиція щодо визначення сутності, змісту та відповідного, уніфікованого поняття судової влади. Системний аналіз наукових підходів та доктрин щодо дефінювання судової влади надає можливості виокремити ряд напрямів сутнісно — змістовної характеристики судової влади.

Так, розповсюдженим є підхід, відповідно до якого судова влада ототожнюється з системою органів, що її опосередковують (такого підходу дотримуються Н. Власенко, Г. Мурашин, Ю. Дмитрієв, Г. Черемних та ін.).

У сучасній літературі виокремлюється й інший підхід щодо визначення судової влади, зокрема, її зміст виражається через специфіку владних повноважень судових органів чи форму судової діяльності (такого напрямку дотримуються В. Д. Бринцев, В. А. Лазарева та ін.). Думається, що такий «функціональний» підхід щодо визначення судової влади є спірним, адже у даному випадку відбувається ототожнення судової влади із правосуддям. З цього приводу варто відмітити, що судову владу не варто ототожнювати з правосуддям. Вона є ширшою за змістом і більш загальною за природою.

Поширеним у сучасній конституційно-правовій науці є підхід визначення сутності та змісту судової влади у контексті теорії та практики поділу державної влади на три самостійні гілки — законодавчу, виконавчу та судову (такої точки зору дотримуються Ю. Грошевий, І. Марочкін, І. Петрухін, В. Стафанюк та ін.).

Системний аналіз викладених підходів, теоретичні дослідження сутності та змістовної спрямованості судової влади, її конституційний статус в Україні надають можливість зробити висновок, що судова влада у демократичній, правовій державі за своєю суттю є проявом влади народу та включається у систему народовладдя як самостійна гілка державної влади, яка забезпечує вирішення конфліктів, що виникають в суспільстві на основі права. Основне призначення судової влади — це охорона людини від будь-якого свавілля, причому як з боку інших членів суспільства, так і від неправових дій держави, її органів та посадових осіб. Без здійснення такої діяльності держава не може вважатися правовою. Наявність ефективної судової влади є однією з найважливіших ознак демократичної, правової держави.

Грунтовне значення щодо теорії судової влади має визначення сутності та змісту принципів її організації та функціонування. Визначаючи принципи судової влади, слід виходити з того, що ці принципи по праву можна назвати «витоками», основами організації судової влади, «першими» в її русі, функціонуванні.

У сучасній юридичній літературі поширеною є думка, що принципи судової влади складають структуровану систему. Найбільш повною та такою, що розкриває сутність та специфіку судової влади, є система, яка поділяється на три підсистеми та включає такі принципи: інституціональну (загальні принципи судової влади — ті, які визначають сутність судової влади і її місце в системі органів державної влади); функціональну (функціональні принципи — ті, що визначають основи здійснення правосуддя) та організаційну (організаційні принципи, що розкривають побудову судової системи, органів суддівського самоврядування, статусу суддів, відповідальності суддів у зв'язку із неналежним виконанням судьями своїх професійних обов'язків тощо). Зазначені

принципи судової влади хоча й пов'язані між собою, але утворюють разом з тим самостійні галузеві підсистеми, кожна з яких відрізняється сферою поширення і призначенням. Водночас, така система принципів судової влади, незважаючи на її численність та багатогранність, не є повною за своїм змістом, адже вона не містить таких принципів, як принципи верховенства права та конституційної законності. Адже з-поміж усіх принципів організації та функціонування судової влади саме ці принципи є стержневими та змістовно впливовими на всі інші принципи судової влади. Крім того їх можна назвати визначальними засадами реформування судової системи в умовах формування українського конституціоналізму.

Отже, принципи верховенства права та конституційної законності є конститутивними щодо всієї судової влади та є напрямками її подальшого розвитку, незважаючи на те, що у статті 129 Конституції України не йдеться про верховенство права та конституційну законність. Стаття 129 Конституції України до основних засад судочинства відносить принцип законності, але не конституційної законності. Крім того, традиційно до інституційних принципів судової влади відносять саме принцип законності (але не конституційної законності). Зміст цього принципу, зазвичай, виявляється у відповідності закону судових установ і судових процедур, а також у тому, що судові органи та судді мають діяти на підставі закону, підкорюються лише Конституції та законам України, а носії судової влади (судді) не вправі відступати у своїй діяльності від вимог закону. Втім, ефективна судова влада можлива тільки за умови реалій верховенства права та конституційної законності. Така думка пояснюється, насамперед, важливим суспільно-політичним значенням діяльності судової влади, оскільки дотримання принципу конституційної законності, поряд з принципом верховенства права, в організації та функціонуванні судової влади є основною гарантією вільного доступу до правосуддя всіх громадян України.